

Senast uppdaterad: 18-01-22

Projektnamn: Implementering av evidensbaserad praktik vid psykisk ohälsa i primärvården

Projektägare: Maria Ohlson Andersson

Projektledare: Christina Bergmark Hall

Slutrapport

Implementering av evidensbaserad praktik vid psykisk ohälsa i primärvården

Senast uppdaterad: 18-01-22

Projektnamn: Implementering av evidensbaserad praktik vid psykisk ohälsa i primärvården

Projektägare: Maria Ohlson Andersson

Projektledare: Christina Bergmark Hall

Innehåll

1	Sammanfattning & Slutsats	3
2	Grundläggande information	5
2.1	Kort bakgrund och sammanfattning av projektets syfte	5
2.2	Projektet i Samverkan	6
2.3	Bifogade filer	8
2.4	Förändringar sedan Projektplan	9
3.	Projektets genomförande	10
3.1	Redovisning av genomförda projektaktiviteter	10
4	Utvärdering	14
4.1	Projektledarens synpunkter	14

1 Sammanfattning & Slutsats

Sammanfattning av resultatmål i förhållande till projektplan:

- Projektet visar god måluppfyllelse:

På de tre pilotvårdcentralerna får fler patienter första-linjen bedömningar av hög kvalitet sedan psykologerna placerats i första linjen. Den diagnos/tillståndsbeskrivning som psykologbedömningarna har resulterat i, har i samtliga uppmätta fall åtföljts av rekommendationer till behandlingsinsatser helt i linje med Socialstyrelsens nationella riktlinjer och centrala rekommendationer. Detta innebär att projektets syfte och mål (se Projektplanen, bilaga 2) om att förbättra bedömningsförmågan/diagnostiska processen på enheterna samt öka användningen av evidensbaserade insatser har kunnat omsättas i praktik på pilotvårdcentralerna.

Ett antagande är att bedömningsförmågan även har ökat hos de läkare och sjuksköterskor som har deltagit i projektets utbildningsinsatser; detta enligt kursutvärderingsresultat samt kommentarer i kursutvärderingarna (se bilaga 4, 5 och 8). Hur pass stor reell och praktisk effekt den förmodade kompetenshöjningen har haft, har dock inte utvärderats i projektet.

- Som förväntat, syntes hos läkarna på pilotvårdcentralerna väsentligt färre registrerade kontakter med patienter med psykiatriska diagnoser (f-diagnoser) efter sex resp. 12 månader jämfört med baslinjemätningen vid projektstart. Detta speglar ett större flöde av patienter med psykisk ohälsa till psykologbedömning och sannolikt fler hänvisningar till psykologiska interventioner utöver bedömningsamtal.

Andra utvärderingsresultat (sekundära till måluppfyllelsen)

- Antalet sjukskrivna patienter var marginellt färre på samtliga tre vårdcentraler efter sex månader jämfört med motsvarande tidsperiod före projektstart. Å andra sidan var sjukskrivningstalet marginellt högre vid en kortare mätperiod i september 2018, jämfört med september 2017 (före projektstart). Detta kan bero på att två av piloterna då hade en psykolog mindre.
- En av vårdcentralerna visade efter sex månader en minskad förskrivning av vanligt förekommande psykofarmaka (kvartalsbaserad jämförelse). Minskningen syntes dock

Senast uppdaterad: 18-01-22

Projektnamn: Implementering av evidensbaserad praktik vid psykisk ohälsa i primärvården

Projektägare: Maria Ohlson Andersson

Projektledare: Christina Bergmark Hall

inte i mätningen efter ett år (en månad som jämförelse), vilket kan bero på att vårdcentralen vid det senare tillfället saknade en psykologresurs.

- Samtliga av projektets utbildningsinsatser riktade till läkare och sjuksköterskor i triage visar goda kursutvärderingar och är fortsatt efterfrågade.
- Två av tre pilotverksamheter ger i arbetsmiljömätningen positiva svar i alla dimensioner (bättre samarbete med andra yrkeskategorier, ökad kunskap om patientgruppen, större trygghet i patientkontakterna, bättre koppling till evidensbaserade insatser, sänkt egen stressnivå).
- En pilot är missnöjd i termer av ökad stressnivå hos delar av personalen (sjuksköterskor i triage, en psykolog), men positiv vad gäller de andra dimensionerna av arbetsmiljöutvärderingen.
- Läkarna i pilotverksamheterna uppger överlag att de upplever tillfredsställelse med att i första hand låta psykologer sköta bedömning och behandling av patienter med psykisk ohälsa och att detta också har bidragit till lägre grad av stress hos läkarna.

Slutsatser:

- Projektet har visat att det utan resurstillskott till verksamheterna (ekonomisk ersättning, personaltillskott), går att förbättra vården för patienter med psykisk ohälsa genom att låta psykologer få en mer framträdande roll i arbetet med patientgruppen och genom att fortbilda läkare och sjuksköterskor kring bedömning och igenkänning av de vanligaste diagnoserna/tillstånden på området psykisk ohälsa.
- För att kunna erbjuda **fler** patienter som söker för psykisk ohälsa dessa evidensbaserade insatser (en kvalificerad första bedömning och koppling till evidensbaserad åtgärd enligt nationella riktlinjer), behövs både utökning av psykologresursen och fortsatta utbildningsinsatser. Fortsatt utbildning riktad till professionen behövs för att öka sjuksköterskornas förmåga att hänvisa patienterna direkt till psykologisk bedömning utan mellanled, och för att öka läkarnas bedömningsförmåga/kunskap i diagnostik samt kunskap om evidensbaserad behandling av psykisk ohälsa. En trolig positiv effekt av att höja läkarkompetensen på sikt, är färre sjukskrivningar och minskad läkemedelsförskrivning.
- Pilotverksamhetschefernas förståelse för och vilja att anamma projektaktiviteterna avspeglas på flera sätt i resultatet (både nyckeltal och arbetsmiljöutvärderingar) och har varit den enskilt viktigaste faktorn för hållbar och varaktig positiv förändring. På ett generellt plan betyder detta sannolikt att kunskapsnivån hos cheferna om vad som är evidensbaserade insatser vid psykisk ohälsa, deras egen vilja att följa nationella

Senast uppdaterad: 18-01-22

Projektnamn: Implementering av evidensbaserad praktik vid psykisk ohälsa i primärvården

Projektägare: Maria Ohlson Andersson

Projektledare: Christina Bergmark Hall

riktlinjer och att använda personalens kompetens på det mest patientsäkra sättet, är avgörande för att ett implementeringsprojekt som detta skall kunna lyckas i längden. Detta framkom redan i projektets förstudie (se bilaga 1).

- För att ett projekt som detta skall kunna utvecklas och spridas, har erfarenheterna av projektets styrning visat ett behov av strategiska beslut och kommunikation från den högre ledningens sida gentemot vårdcentralerna, i fråga om att verksamheterna skall följa nationella riktlinjer och arbeta utifrån evidens när det gäller psykisk ohälsa samt att det kräver ett långsiktigt utvecklingsarbete.

2 Grundläggande information

2.1 KORT BAKGRUND OCH SAMMANFATTNING AV PROJEKTETS SYFTE

Utvecklingsprojektet *Implementering av evidensbaserad praktik vid psykisk ohälsa i primärvården* påbörjades 2017-02-01 i Skånes Universitetssjukvård (SUS) och avslutades 2019-02-01. Trots att projektet initierats i SUS har projektets ursprungliga intention varit att utökas till att kunna omfatta alla vårdcentraler i Region Skåne. Projektets mottagare uttrycks därför i projektplanen (se bilaga 2) som ”vårdcentralerna i Region Skåne”.

I september 2017 beviljades projektet medel om 1000 000 sek. efter ansökan från dåvarande divisionschef Karin Träff Nordström. Pengarna bestod av regionala medel avsedda för arbete med förbättrad diagnostik av psykisk ohälsa på primärvårdsnivå, utifrån ett specialdestinerat statsbidrag. Pengarna har uteslutande använts till löner/projektid för projektgruppen.

Projektet har tidigare redovisats inför koncernkontoret i Region Skåne 20180522 på uppmaning av Enheten för Uppdragsstyrning, varför föreliggande slutrapport i flera avseenden hänvisar till den delrapporten (se Bilaga 3).

Projektets uttalade syfte har varit att *förbättra bedömningsförmågan/diagnostiska processen på vårdcentralerna och att öka användningen av evidensbaserade insatser samtidigt som insatser som inte har sin grund i evidens fasas ut*. Projektet har därför bestått av insatser som ämnat stärka kopplingen mellan tillstånd och åtgärd för patienter med psykisk ohälsa som söker hjälp i primärvården. Projektet har på detta sätt också varit synonymt med implementering av Socialstyrelsens nationella riktlinjer för vård vid ångest och depressionssyndrom.

Senast uppdaterad: 18-01-22

Projektnamn: Implementering av evidensbaserad praktik vid psykisk ohälsa i primärvården

Projektägare: Maria Ohlson Andersson

Projektledare: Christina Bergmark Hall

Projektledningen har gett upphov till två olika, men sinsemellan sammankopplade typer av projektaktiviteter, vilka har löpt parallellt under två år:

1. **Kunskaphöjande internutbildningar om psykisk ohälsa** riktade till personal i primärvården.
  - Fortbildning riktad till sjuksköterskor med syfte att förbättra bedömnings- och hänvisningsförmågan vad gäller triagering av patienter med psykisk ohälsa.
  - Fortbildning riktad till allmänläkare med syfte att förbättra den diagnostiska kompetens och kunskap om evidensbaserad behandling.
  - Fortbildning riktad till ST- och AT-läkare om bedömning och behandling av stressrelaterad ohälsa.
  - Fortbildning riktad till verksamhetschefer med syfte att öka kännedomen om vad evidensbaserad vård innefattar, om Socialstyrelsens NR samt professionskunskap.
2. **Förändring i arbetssätt: psykologer i första linjen samt internetförmiddlad KBT (iKBT).**
  - För att öka kvaliteten i bedömningarna av patienter med misstänkt psykisk ohälsa, har psykologer placerats i första linjen på tre utvalda pilotvårdcentraler i Malmö: Gullviksberg, Eden och Lundbergsgatan.
  - iKBT har införts vid de tre piloterna.
  - Psykologerna på pilotvårdcentralerna har handlett sjuksköterskorna på enheten i triage av patienter med psykisk ohälsa.

För en mer detaljerad beskrivning av projektets tillkomst, organisation och förutsättningar, se Förstudie (Bilaga 1), Projektplan (Bilaga 2) samt Delrapport (Bilaga 3). En övergripande presentation av projektet återfinns även i podden *Primärvårdspratarna* med dåvarande projektägare Karin Träff Nordström och projektledare Christina Bergmark Hall:

https://soundcloud.com/user-304185756/psykisk-ohalsa-i-primarvarden-med-karin-traff-nordstrom-och-christina-bergmark-hall?utm_source=soundcloud&utm_campaign=share&utm_medium=email

2.2 PROJEKTET I SAMVERKAN

Projektet har formats i överensstämmelse och samverkan med flera nationella och regionala initiativ:

- SKL:s nationella satsning *Uppdrag Psykisk Hälsa*:

I en överenskommelse mellan regeringen och SKL preciseras fem nationella mål för vården av patienter med psykisk ohälsa, fem år framåt. Samtliga fem fokusområden har adresserats av projektet i någon eller större utsträckning, i synnerhet *Tillgängliga*,

Senast uppdaterad: 18-01-22

Projektamn: Implementering av evidensbaserad praktik vid psykisk ohälsa i primärvården

Projektägare: Maria Ohlson Andersson

Projektledare: Christina Bergmark Hall

tidiga insatser och Ledning styrning och organisation. Kontakter mellan UPH och projektledaren har pågått under hela projektiden. Projektledare Christina Bergmark Hall föredrog senare projektet vid en nationell utbildningsdag på SKL i Stockholm 20180424, rörande arbetssätt för psykisk hälsa i primärvården:

<https://www.uppdragpsykiskhalsa.se/primarvard/utbildning-arbetssatt-for-psykisk-halsa-i-primarvarden/>

- *Nationella riktlinjer för vård vid depression och ångestsyndrom – Stöd för styrning och ledning* (Socialstyrelsen, 2017). Utöver intentionen att implementera riktlinjerna via projektet, medverkade Christina Bergmark Hall i mars 2017 i en konsekvensanalys av Socialstyrelsens centrala rekommendationer för vård vid depression och ångestsyndrom, för Södra Regionens del. Slutsatserna i konsekvensanalysen och diskussioner/mejlkontakt med Socialstyrelsen i samband med det arbetet, ligger också till grund för projektet.
- Region Skånes *Strategisk plan för psykisk hälsa 2017-2023*, fastställd av Hälso-och Sjukvårdsnämnden. Projektledaren, och initialt även den första projektägaren Karin Träff Nordström, har haft regelbundna kontakter med sjukvårdsstrateger på Enheten för Uppdragsstyrning, för att i största möjliga mån styra mot de strategiska mål som där presenteras. I den strategiska planen tydliggörs även ett utvecklingsområde: Att i Region Skåne skapa ett anpassat och tydligt utbud av vård för psykisk ohälsa, där tydlig styrning och ledning samt en kunskapsbaserad vård ses som framgångsfaktorer. Projektet har särskilt fokuserat det strategiska målet *Ökad kunskap och förbättrade metoder för diagnostik och behandling av psykisk ohälsa i primärvård*.
- *Satsning psykisk hälsa 2018*. I februari 2018 beslutade hälso- och sjukvårdsnämnden i Region Skåne att satsa medel på kompetenshöjande insatser, främst inom området första bedömning och diagnostik av psykisk ohälsa på primärvårdsnivå. Beslutet omsattes i en utbildningsatsning som till övervägande del har bestått i de internutbildningar som redan ingick i föreliggande projekt. Via detta utbildningsuppdrag utvecklades och spreds stora delar av projektets internutbildningar (se vidare avsnitt 2.4).
- Projektet *Breddinförande av Stöd- och Behandlingsplattformen* som pågick i Region Skåne fram till 20171231. Införandet av internetadministrerad KBT vid de tre pilotvårdcentralerna skedde i samarbete med detta projekt.
- Projektledaren har också haft ett regelbundet kunskapsutbyte med patientorganisationen NSPH (Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa) Skåne. Detta har skett genom fysiska möten hos föreningen, mejl- och telefonkontakt med regional

Senast uppdaterad: 18-01-22

Projektnamn: Implementering av evidensbaserad praktik vid psykisk ohälsa i primärvården

Projektägare: Maria Ohlson Andersson

Projektledare: Christina Bergmark Hall

samordnare Pontus Eriksson samt presentation av projektet inför Centrala Funktionshindersrådet i Kristianstad 20180314. Den regionala föreningen NHSP Skåne, har inkommit med synpunkter (beslutade vid ett nätverksmöte) som överensstämmer väl med projektets syfte.

NSPH Skånes ståndpunkter vad gäller primärvårdens omhändertagande av patienter med psykisk ohälsa lyder:

1. Vi som ibland behöver vård och stöd på grund av psykisk ohälsa/funktionsnedsättning ska ha samma rättigheter som alla andra.
  2. Vi har rätt till en god bedömning och till insatser med stöd i evidens.
  3. Högst prioritet skall insatsen med bäst stöd ha
  4. Primärvården behöver tillföras resurser och resurser måste öronmärkas för att komma målgruppen till godo.
  5. Inför en vårdsamordnare psykisk hälsa, gärna inom ramen för det beprövade arbetssättet ”collaborative care”.
  6. Specificera krav på psykologkompetens i vid upphandling och ackreditering
- Kontaktperson: Pontus Eriksson, samordnare NSPH Skåne.
- Vänskapskontakter med Gustavsbergs Vårdcentral, Stockholm. Verksamhetschef vid Gustavsbergs vårdcentral, Kersti Ejeby, föreläste i projektets initiala skede för SUS verksamhetschefer och medicinska rådgivare om Gustavsbergs arbete med patienter med psykisk ohälsa, vilket är nationellt uppmärksammat. Christina Bergmark Hall har funktion som referensperson i Gustavsbergs vårdcentrals arbete med att skapa en standardmodell för bedömningsproceduren kring patienter med psykisk ohälsa i Stockholms Läns Landsting.

2.3 BIFOGADE FILER

Förstudie (Bilaga 1)

Projektplan (Bilaga 2)

Delrapport (Bilaga 3)

Tillhörande Delrapporten: Kursutvärderingar Triageutbildning på piloterna (Bilaga 4)

Tillhörande Delrapporten: Kursutvärdering Läkarutbildning på piloterna (Bilaga 5)

Tillhörande Delrapporten: Arbetsmiljömätning efter 6 månader (Bilaga 6)

Tillhörande Delrapporten: Utvärdering via nyckeltal efter 6 månader (Bilaga 7)

Samlad utvärdering efter 12 månader (Bilaga 8)

Senast uppdaterad: 18-01-22

Projektamn: Implementering av evidensbaserad praktik vid psykisk ohälsa i primärvården

Projektägare: Maria Ohlson Andersson

Projektledare: Christina Bergmark Hall

2.4 FÖRÄNDRINGAR SEDAN PROJEKTPLAN

1. Förändringar i projektstyrning, organisation och kommunikation

Den ursprungliga projektstyrningen följde i allt väsentligt Region Skånes Projektstyrningshandbok i sitt arbetsupplägg. Styrgruppen bestod av projektägare, projektledare och två s.k. verksamhetsområdeschefer (ett chefsled som idag är bortplockat) där de två senare bl.a. ansvarade för att föra information från styrgruppen vidare ut till verksamhetscheferna. Styrgruppen sammanträdde ungefär var sjätte vecka.

I juli 2017 avgick dåvarande divisionschef, tillika projektägare, Karin Träff Nordström som divisionschef. En annan styrgruppsmedlem och verksamhetsområdeschef lämnade styrgruppen kort därefter och ytterligare en annan verksamhetsområdeschef – Camilla Tropp Ekelund – tog över projektägarskapet.

Den regelbundna styrgruppsmötesstruktur med god dokumentation av möten och transparent kommunikation upphörde. Projektets kontaktytor gentemot verksamheterna minskade. De påbörjade projektaktiviteter som var beroende av styrgruppens och linjechefernas engagemang avstannade. Konkret innebar detta att den i projektplanen utlagda planeringen med att koppla på fler pilotvårdcentraler till projektet från och med 2018, samt att arrangera fler verksamhetschefsutbildningar lades på is.

Under våren 2017 och hösten 2018 genomförde den nya Närvårdschefen Maria Ohlson Andersson flera förändringar av dåvarande SUS ledning, vilket bl.a. medförde att projektägare Camilla Tropp Ekelund, samt andra verksamhetsområdeschefer, fick lämna sina uppdrag. Närvårdschefen tog själv över uppdraget som projektägare under hösten 2018. Ingen ny projektstyrningsorganisation formades dock och ingen planering kring att fullfölja tidigare projektplanering eller fortsätta att utveckla projektet så som skissats i projektplanen skedde.

Även projektledningsgruppen har genomgått ett antal förändringar i form av medlemsbyten på grund av att ordinarie medlemmar har slutat på sina ordinarie tjänster. Gruppen har dock kunnat arbeta enligt överenskommen plan fram tills slutet av 2018, då den psykolog som arbetat med implementering av iKBT samt utvärdering av projektet, lämnade sin tjänst i Region Skåne. Personen har därefter anlitas som konsult för att utvärderingen skulle kunna fullföljas.

Senast uppdaterad: 18-01-22

Projektnamn: Implementering av evidensbaserad praktik vid psykisk ohälsa i primärvården

Projektägare: Maria Ohlson Andersson

Projektledare: Christina Bergmark Hall

2. Förändringar av personalresursen i pilotverksamheterna

En av piloterna hade under ett antal månader 2018 en psykolog mindre då ordinarie var föräldraledig. På en annan vårdcentral var en av psykologerna sjukskriven ett antal månader under hösten 2018. På den tredje vårdcentralen utökades en psykologtjänst med ytterligare en tjänst under hösten 2018.

3. Förändringar i projektets aktiviteter

Projektet utökades på internutbildningssidan från och med augusti 2018, genom att två av utbildningarna uppgick i en större regional utbildningsåtgärd – *Satsning psykisk hälsa 2018* (se avsnitt 2.2).

- Utbildningen i diagnostik och strukturerad bedömning riktad till allmänläkare utökades och började ges regionsövergripande via Primärvårdens Utbildningsenhet.
- Utbildningsinnehållet i ovan nämnda läkarutbildning utvidgades med hjälp av psykiater och överläkare Marie Asp, som tillsammans med projektledaren även undervisade på utbildningsdatarna. Tilläggen bestod i utökad information om diagnoskriterier samt gruppträning i att använda diagnoshjälpmedlet och den strukturerade intervjun M.I.N.I.
- Utbildningen i triage av patienter med psykisk ohälsa riktad till sjuksköterskor började också erbjudas regionsövergripande via Primärvårdens Utbildningsenhet.
- En utbildning i stressrelaterad ohälsa riktad till ST- och AT-läkare erbjuds regionsövergripande.

3. Projektets genomförande

3.1 REDOVISNING AV GENOMFÖRDA PROJEKTAKTIVITETER

Nedanstående projektaktiviteter genomfördes enligt tidsschemat i projektplanen. Även de aktiviteter som tillkom projektet via ovan nämnda regionala utbildningsåtgärder samt andra projektrelaterade aktiviteter redovisas här:

1. Utbildningsinsatsen *Triage i primärvården av patienter med psykisk ohälsa*.

Insatsen överensstämmer med det nationella målet *Tillgängliga tidiga insatser* som ”betonar säkerställandet av kunskapsbaserade insatser tidigt, samt vikten av en god bedömning i primärvård”, enligt överenskommelsen mellan regeringen och SKL.

Mottagare: Sjuksköterskor vid de tre pilotvårdcentralerna Gullviksborg, Eden och Lundbergsgatan. (Även vårdcentralen Måsen mottog denna insats, trots att verksamheten utgick som pilot innan de verksamhetsförändrande inslagen påbörjades.) Utbildningen har också getts regionsövergripande via Primärvårdens

Senast uppdaterad: 18-01-22

Projektnamn: Implementering av evidensbaserad praktik vid psykisk ohälsa i primärvården

Projektägare: Maria Ohlson Andersson

Projektledare: Christina Bergmark Hall

Utbildningsenhet i september och oktober 2017 samt under hösten 2018 inom ramen för Utbildningsuppdraget *Satsning psykisk hälsa 2018*.

Utbildningsinnehåll: Frågor för att kunna ringa in problematik, genomgång av de vanligaste tillstånden och tips på triagefrågor specifikt kopplade till varje tillstånd.Handledning av patientfall.

Utbildningens upplägg: Två halvdagar med 2-3 veckors mellanrum.

Utbildare: Christina Bergmark Hall

Sammanfattning:

Utbildningen har getts vid 13 tillfällen. Totalt 153 sjuksköterskor (inkluderat de sjuksköterskor som deltagit i utbildningen vid flera tillfällen på pilotvårdcentralerna) från Region Skånes primärvård har emottagit projektaktiviteten. För kursutvärderingar, se Bilaga 4 resp. Bilaga 8.

Utbildningsinsatsen Bedömning av patienter med psykisk ohälsa i primärvården. Att arbeta evidensbaserat.

Insatsen överensstämmer med det nationella målet *Tillgängliga tidiga insatser* som ”betonar säkerställandet av kunskapsbaserade insatser tidigt, samt vikten av en god bedömning i primärvård” enligt överenskommelsen mellan regeringen och SKL.

Mottagare: Läkare vid de tre pilotvårdcentralerna. En utökad version av utbildningen gavs under hösten 2018 inom ramen för Utbildningsuppdraget *Satsning psykisk hälsa 2018*. Den senare upplagan innehöll även träning i att använda MINI, en strukturerad intervjuguide i diagnostiskt syfte.

Utbildningens upplägg: En halvdag som utökades till en heldag.

Utbildningsinnehåll: Genomgång av evidensbegreppet, syftet med diagnostik, beskrivning av de vanligaste psykiatriska tillstånden, frågor som bäst ringar in problematiken, information om Socialstyrelsens centrala rekommendationer för behandling av ångest- och depression samt övning i att använda MINI.

Utbildare: Christina Bergmark Hall. I den utökade utbildningen som gavs hösten 2018 inom ramen för utbildningsuppdraget, även överläkare och psykiater Marie Asp.

Sammanfattning:

Utbildningen har getts vid 6 tillfällen. Totalt 64 läkare från Region Skånes primärvård

Senast uppdaterad: 18-01-22

Projektnamn: Implementering av evidensbaserad praktik vid psykisk ohälsa i primärvården

Projektägare: Maria Ohlson Andersson

Projektledare: Christina Bergmark Hall

(inkluderat pilotvårdcentralerna) har emottagit projektaktiviteten. För kursutvärderingar, se Bilaga 5 resp. Bilaga 8.

Utbildningsinsatsen *Att arbeta evidensbaserat med patienter med psykisk ohälsa i primärvården.*

Överensstämmer med fokusområde *Ledning, styrning och organisation*, enligt överenskommelsen mellan regeringen och SKL. ”Fokus på ledning och organisation lyfter fram att ledare måste ha god kunskap om bästa tillgängliga metoder och vilka verktyg som har stöd i forskning och praktik.”

Mottagare: Alla verksamhets- och enhetschefer vid SUS 37 vårdcentraler.

Utbildningsinnehåll:

Professionskunskap, dvs. utbildningsinnehåll avseende antal högskolepoäng i bedömning/diagnostik och behandling av psykisk ohälsa på läkarprogrammet, psykologprogrammet, socionomprogrammet, i specialisttjänstgöringen i allmänmedicin, i specialistutbildningen för psykologer, på steg 1-utbildningar, på legitimationsgrundande psykoterapeututbildning samt på specialistutbildning i psykiatrisk omvårdnad för sjuksköterskor. Även genomgång av evidensbegreppet och av Socialstyrelsens riktlinjer.

Utbildningsupplägg: En halvdag.

Utbildare: Christina Bergmark Hall

Sammanfattning:

Utbildningen har getts vid 4 tillfällen. Samtliga verksamhets- och enhetschefer i SUS inbjöds, uppskattningsvis ungefär 65-70% deltog. En av verksamhetsområdescheferna önskade en uppföljning av utbildningen, vilket skedde i februari 2018.

Tanken var att chefsutbildningarna skulle upprepas i takt med att nya chefer tillträde samt ges regionsövergripande. Detta skedde dock inte när SUS ledning förändrades (se avsnitt 1.4).

2. Utbildning i *Internetadministrerad KBT (i samarbete med förvaltningen för e-hälsa).*

- *Behandlarutbildning i Stöd och Behandling.*

Mottagare: Psykologer på pilotvårdcentralerna och övriga behandlare med minst steg 1-kompetens

Senast uppdaterad: 18-01-22

Projektnamn: Implementering av evidensbaserad praktik vid psykisk ohälsa i primärvården

Projektägare: Maria Ohlson Andersson

Projektledare: Christina Bergmark Hall

i KBT på pilotvårdcentralerna (två kuratorer).

Utbildningsstruktur: Tre kurstillfällen (halvdagar).

Utbildare: Olof Johansson, leg. psykolog, doktorand.

- *Administratörsutbildning för Stöd och Behandling*

Mottagare: Administrativ personal från de tre pilotvårdcentralerna (3 sekreterare).

Utbildningsinnehåll: Hur rättigheter till Stöd och behandling hanteras på enheten, medarbetaruppdrag för att kunna genomföra iKBT behandlingar.

Utbildningsstruktur: En halvdag.

Utbildare: Margareta Davegård (Regional förvaltningsledare e-Hälsa och ansvarig för e-tjänster Skånevård Sund, Kommunikation och Verksamhetsnära stöd).

3.Handledning av psykologerna på pilotvårdcentralerna riktad till sjuksköterskor i triage (samt till annan personal vid behov).

Pilotvårdcentralerna har själva bestämt när och i vilken omfattning denna handledning ska tillämpas, men har rekommenderats grupphandledning minst en gång i månaden.

Aktiviteter som har tillkommit projektet

4. Utbildningsinsats *Stressrelaterad ohälsa – bedömning och behandling.*

Utbildningen har också getts regionsövergripande via Primärvårdens Utbildningsenhet under hösten 2018 inom ramen för Utbildningsuppdraget *Satsning psykisk hälsa 2018*. Utbildningen har getts vid 6 tillfällen. Totalt 155 läkare från Region Skånes primärvård har emottagit projektaktiviteten. För kursutvärderingar, se Bilaga 8.

5. Utbildning *Psykisk ohälsa- fakta och myter.* Halvdagsutbildning.

Riktad till kommunanställda (undersköterskor, sjuksköterskor, verksamhets- och enhetschefer) i Höör, på initiativ av kommunledningen i Höör. Cirka 50 personer mottog utbildningen.

Senast uppdaterad: 18-01-22

Projektnamn: Implementering av evidensbaserad praktik vid psykisk ohälsa i primärvården

Projektägare: Maria Ohlson Andersson

Projektledare: Christina Bergmark Hall

4 Utvärdering

Se bilagor 3-8 där all utvärdering finns:

I *Delrapport* (Bilaga 3) sammanfattas projektet enligt frågeställningar från koncernkontoret inför en redovisning av projektet i maj 2018. Pilotverksamheterna hade då varit igång i sex månader. Bilagor 4-7 i detta dokument tillhör utvärderingen som då medföljde delredovisningen.

Bilaga 8 sammanfattar resultatet av projektet efter 12 månader och utgör utvärderingen enligt projektplanen. Här redovisas projektet utifrån aspekter som måluppfyllelse, nyckeltal, arbetsmiljö samt sammanfattning av kursutvärderingar.

Enligt projektplanen skulle patientnöjdhet mätas genom jämförelse av enkätsvar på den Nationella Patientenkäten (som dock utvärderar patientnöjdhet på många områden och inte är specifikt relaterat till någon av projektaktiviteterna) vid tidpunkt före resp. efter projektstart vid de tre piloterna. Denna utvärdering har dock inte genomförts pga. förändringar i tillgång till enkätsvaren. Som uttrycks i delrapporten (Bilaga 3), hade ett bättre alternativ varit att i samband med bedömningssamtalet dela ut ett antal frågor som adresserar patientnöjdhet med aspekter som bemötande, bedömning och information om evidensbaserad behandling. En sådan insats hade kunnat vara en naturlig vidareutveckling av projektet.

4.1 PROJEKTLEDARENS SYNPUNKTER

Detta har i vissa avseenden varit ett ovanligt projekt, eftersom dess syfte har varit så pass tydligt kopplat till kunskapsstyrning. Det har handlat om förbättrad primärvårdsbedömning av patientgruppen och implementering av nationella riktlinjer, i fråga om insatser på åtgärdssidan. Projektet har därmed haft en stark betoning på patientsäkerhet och kvalitetsarbete, medan många andra projekt av detta slag primärt fokuserar tillgänglighetsaspekter. Frågan om bristande tillgänglighet dominerar idag ofta debatten om primärvårdens oförmåga att bemöta patienter med psykisk ohälsa. Fokus på att de insatser som skall tillgängliggöras också ska vara de som har bäst chans att hjälpa flest, dvs. ha det bästa forskningsstödet (följer NR och centrala rekommendationer) är inte lika vanligt.

Att ge rätt insats från början, dvs. den som har störst chans att göra patienterna friska/bättre, har i alla hälsoekonomiska undersökningar visat sig vara bättre i längden jämfört med för-stunden-insatser i syfte att öka tillgängligheten. När resurserna är begränsade gäller det att satsa på det mest grundläggande – i detta fall förbättrad bedömning och diagnostik samt koppling till behandling enligt de nationella rekommendationer som redan finns, sedan snart 10 år tillbaka.

Senast uppdaterad: 18-01-22

Projektnamn: Implementering av evidensbaserad praktik vid psykisk ohälsa i primärvården

Projektägare: Maria Ohlson Andersson

Projektledare: Christina Bergmark Hall

Parallellt med kvalitetsarbetet, har projektet även strävat efter att öka tillgängligheten till evidensbaserad behandling. Detta har skett genom att införa iKBT i pilotverksamheterna.

En bakomliggande förhoppning med projektet har varit att genom att visa upp goda resultat i fråga om förbättringar i omhändertagandet av patienter med psykisk ohälsa, finna rationella argument för att propagera för en utökning av de personalresurser som har bäst kompetens på området psykologisk bedömning och psykologisk behandling dvs. i första hand psykologer (men även leg. terapeuter i KBT i fråga om behandlingsinsatser).

Trots förbättringar i bedömning och koppling till evidensbaserad insats genom projektet, har det dock (vad projektledaren känner till) inte skett någon utökning av psykologtjänster, utom i ett fall, i en av pilotverksamheterna. Arbetet med att resurssätta vårdcentralerna med för patienterna adekvat kompetens, är naturligtvis beroende av ledningsbeslut och ligger utanför projektets räckvidd.

Projektet har saknat en fungerande styrgrupp och aktivt stöd från högre ledning under merparten av projektiden. Detta har främst resulterat i utebliven spridning av projektet trots goda utvärderingsresultat, och i att ett par sedan tidigare planerade aktiviteter inte har kunnat genomföras.

Den primärvårdskontext i Region Skåne som projektet har verkat i saknar ännu ett standardiserat förfarande i form av bestämmelser och riktlinjer kring hur patienter med psykisk ohälsa skall omhändertas (standardiserade vårdprocesser). Därför har i detta projekt så pass stor vikt lags vid internutbildningsinsatser. Så länge standardiserade vårdprocesser på området psykisk ohälsa inte finns i Region Skåne, kvarstår sannolikt lätt inställningen att man kan använda många olika arbetssätt och behandlingsinsatser för att bemöta patienter med psykisk ohälsa, vilket också märks i Region Skånes primärvårds högt diversifierade vårdutbud på området. Bristen på standardisering leder till ojämlik vård och kanske också till att ett projekt som detta tenderar att betraktas som ett tillfälligt test av en viss ”metod” istället för det försök till långsiktig implementering av en mer evidensbaserad vård utifrån nationella riktlinjer, som det verkliga syftet har varit.

Senast uppdaterad: 18-01-22

Projektnamn: Implementering av evidensbaserad praktik vid psykisk ohälsa i primärvården

Projektägare: Maria Ohlson Andersson

Projektledare: Christina Bergmark Hall

